Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Bit Carstensen

Vandmiljø & Friluftsliv
J.nr. 2021 - 9053
Ref. THOMR/HANJE
Den 10. maj 2021

Spildevandsindsats i oplandet til Torpe Kanal

I forlængelse af tidligere svar fra Miljøstyrelsen har du i mail af 3. april 2021 stillet styrelsen syv spørgsmål om Torpe Kanal og spildevandsindsatsen over for ukloakerede ejendomme i oplandet til vandløbet. Miljøstyrelsens svarer på dine spørgsmål i nedenstående.

Spørgsmål 1: Du henviser til, at tilstanden for smådyrsfaunaen har ændret sig fra god i vandområdeplaner 2015-2021 (VP2)[1] til moderat i basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027[2], og at det i afsnit om risikovurdering af vandløb i retningslinjer for udarbejdelse af basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027[3] fremgår: *Hvis vandområdet senest blev klassificeret som værende i god økologisk tilstand eller bedre, er det vurderet ikke at være i risiko for manglende målopfyldelse.* Du spørger på den baggrund, om dette ikke gælder for tilstanden for smådyrsfaunaen i Torpe Kanal.

Svar 1: Den seneste tilstandsvurdering for Torpe Kanal er foretaget i basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027. Denne tilstandsvurdering viser, at miljømålet ikke er opfyldt i Torpe Kanal, hvorfor vandløbet er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2027. Der foretages nye tilstands- og risikovurderinger for vandområderne i forbindelse revision af vandområdeplanerne hvert sjette år.

I basisanlysen for vandområdeplaner 2021-2027 er vandområdernes tilstand som udgangspunkt vurderet på baggrund af data for perioden 2014-2018. Findes der ingen data for denne periode, anvendes i stedet data for perioden 2009-2013. Findes der heller ingen data for denne periode, angives tilstanden som ukendt. Findes der flere data for samme kvalitetselement i samme periode (2014-2018 eller 2009-2013) og for samme vandområde, anvendes den nedrundede medianværdi af disse som tilstand for dette kvalitetselement. Dette gælder både, hvis der findes flere data på samme målestation, og/eller hvis der findes data på flere målestationer i samme vandområde i samme periode.

[1] https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/vandomraadeplaner/vandomraadeplaner-2015-2021/
[2] https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/vandomraadeplaner/vandomraadeplaner-2021-2027/basisanalyse-for-vandomraadeplaner-2021-2027/
[3] https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2019/12/978-87-7038-144-4.pdf

Tilstandsvurderingen foretages individuelt for hvert kvalitetselement (smådyr, fisk og vandplanter), hvorefter den samlede tilstand angives som den laveste tilstand blandt de kvalitetselementer, der findes data for.

I tidligere vandområdeplaner og basisanalyser er der anvendt data for andre perioder, og ofte også data der er ældre end data anvendt i seneste basisanalyse.

Spørgsmål 2: Du spørger om, hvilke målinger der indgår i den nye tilstandsvurdering for smådyrsfaunaen i Torpe Kanal.

Svar 2: Tilstandsvurderingen for Torpe kanal er baseret på data for smådyr på en station d. 19. april 2018. Dertil er der målt for fisk på 5 stationer d. 14. august 2013. Tilstanden blev på dette datagrundlag vurderet til moderat for smådyr og dårlig for fisk. For øvrige kvalitetselementer var tilstanden ukendt. Den samlede tilstand for vandområdet vurderes heraf som dårlig.

Spørgsmål 3: Du henviser til, at fiskene måske har det svært i Torpe Kanal på grund af de fysiske forhold?

Svar 3: Spildevandsindsatsen i oplandet til Torpe Kanal gennemføres for at sikre opfyldelse af vandløbets miljømål for det biologiske kvalitetselement – bentiske invertebrater (smådyrsfaunaen). Fisk er et andet biologisk kvalitetselement for vandløb.

Vandløbets fysiske forhold blev vurderet på en station d. 24. september 2018, hvor den fysiske tilstand blev vurderet som tilfredsstillende for et vandløb med et opland større end 10 km2.

Spørgsmål 4: Du vil gerne have dokumentation for, at Torpe Kanal er forurenet af spildevand i et omfang, der gør, at miljømålet ikke er opfyldt.

Svar 4: Miljøstyrelsen har vedlagt dokumentation for spildevandsindsatsen over for ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse i oplandet til Torpe Kanal.

Spørgsmål 5: Du spørger med henvisning til Torpe Kanals historik om, hvorfor vandløbet er klassificeret som et naturligt vandløb.

Svar 5: Miljøstyrelsen har desværre ikke haft mulighed for at gennemgå alle historiske oplysninger for samtlige ca. 7.400 vandområder, der indgår i vandområdeplanerne, med henblik på en vurdering af om disse evt. opfylder kriterierne for at kunne karakteriseres som kunstige eller stærkt modificerede vandområder.

Oprindeligt blev et antal vandområder karakteriseret som kunstige eller stærkt modificerede af de tidligere amter i forbindelse med udarbejdelse af basisanalysen for den første vandområdeplan omkring 2005-2006.
Efterfølgende er denne udpegning blevet kvalificeret og suppleret, bl.a. efter modtagelse af høringssvar fra interessenter i forbindelse med de offentlige høringer af de tidligere vandområdeplaner og i forbindelse med vandrådsarbejdet i 2017.

For at et vandområde kan karakteriseres som kunstigt, skal dette være opstået som følge af menneskelig aktivitet på et sted, hvor der ikke i forvejen var et vandområde i form af et vandløb, en sø eller er marinområde.
Et vandløb der f.eks. er opstået efter afvanding af en sø eller et naturligt vandløb, der i tidens løb er blevet udrettet, uddybet eller forlagt, opfylder således ikke kriterierne for karakterisering som et kunstigt vandområde.

For karakterisering af et vandområde som stærkt modificeret, kræves det, at menneskelige aktiviteter i/ved et naturligt vandområde har medført så store ændringer af den naturlige tilstand, at det samfundsøkonomisk vil være uforholdsmæssigt dyrt, og/eller at det vil være fysisk umuligt at opnå god økologisk tilstand for vandområdet.

Spørgsmål 6: Du henviser til, at der i virkemiddelkataloget over for punktkilder er angivet omkostningseffektivitet for reduktion af kvælstof med spildevandsvirkemidler. Derudover stiller du med henvisning til retention af stof i dræn spørgsmålstegn ved proportionaliteten for spildevandsindsatsen.

Svar 6: Spildevandsvirkemidler til brug for ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse skal opfylde en eller flere af de fire renseklasser: O, OP, SO og SOP. De fire renseklasser omfatter ikke krav til reduktion af kvælstof, jf. bilag 3 til spildevandsbekendtgørelsen[4]. De pågældende spildevandsvirkemidler har dog en mindre effekt i forhold til at reducere kvælstof, og i virkemidler over for punktkilder[5] (MST/COWI, 2019) er denne effekt prissat. Som nævnt i et tidligere svar er der i vandområdeplansammenhæng pt ikke fastlagt spildevandsindsatser med henblik på at reducere kvælstof i spildevandsudledninger. Baggrunden for det er, at det hidtil er fundet generelt ikke omkostningseffektivt at reducere kvælstof med spildevandsvirkemidler, jf. omkostninger i virkemiddelkataloget. Mht. spildevandsvirkemidler for ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse er det relevant at se på omkostningseffektivitet ift. reduktion af primært BI_5 og evt. fosfor.

Miljøstyrelsen er opmærksom på, at der kan ske retention af NPo (kvælstof, fosfor, organisk stof) i dræn. Ved beregning af stofpåvirkning fra ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse via dræn i vandløb, søer og kystvande, fratrækkes derfor 50% af NPo-stofmængderne. Det er fundet proportionalt at gennemføre de fastlagte spildevandsindsatser i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter[6] for at opnå miljømål i bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster[7] for de tilhørende vandområder. Mht. proportionalitetsvurdering i forhold til eventuelle konkrete påbud om forbedret spildevandsrensning efter § 30 i miljøbeskyttelsesloven[8] henvises til kommunen.

[4] https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/2292
[5] https://mst.dk/media/181851/virkemidler-over-for-punktkilder.pdf
[6] https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/449
[7] https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/448
[8] https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/1218

Spørgsmål 7: Du vil gerne vide, om BI_5 efter 130 meter i vandløb er på et niveau, der ikke længere er forurenende?

Svar 7: Der er stor forskel på vandløbenes robusthed over for BI_5 påvirkning. Generelt er vandløb med høj vandføring og gode fysiske forhold mere robuste over for BI_5 påvirkning i forhold til vandløb med lav vandføring og dårlige fysiske forhold, men det afhænger også bl.a. af det oprindelige BI_5 niveau (mængde/koncentration) og vandløbets vandføring. Miljøstyrelsen kan henvise til vejledningen til spildevandsbekendtgørelsen[9], hvor det fremgår:

<u>Ingen har ret til at forurene</u>
Med hensyn til § 35, stk. 1, nr. 2, er det ikke afgørende for meddelelse af påbud, om ejendommens bidrag til forureningen af et vandområde er stort eller lille, herunder om forureningen sker gennem lange drænstræk eller kun en del af året, idet ingen ejendom har krav på en ret til at forurene i et eller andet ubestemt, mindre omfang, jf. bl.a. Vestre Landsretsdom fra 18. maj 1995, der er en stadfæstelse af utrykt dom af 14. december 1994 fra Retten i Skanderborg. Det er efter § 35, stk. 1, nr. 2, alene et krav, at ejendommens udledning påvirker (forurener) et nedstrøms liggende vandområde, der ikke lever op til målsætningen på grund af spildevandsforurening.

Med venlig hilsen

Thomas Rützou
Specialkonsulent
thomr@mst.dk

[9] https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2018/06/978-87-93710-38-2.pdf